

Valószínűtlen utazás

Sáfrány Imre

Mit gagyognak a vonatkerekek egy vagy két átvirrasztott éjszaka után? Fütyülők szólalnak meg a fülben és az agy kénytelen tudomásul venni önön kimerültségét.

Miről álmodhatsz ilyenkor?

Hiába nézel ki az ablakon, az éjszaka tükörképedet vetíti vissza.

Hiába nézel körül a fülkében, a fülke olyan, mint tegnap éjszaka volt. A fülke olyan, mint tegnapelőtt éjszaka volt. A fülke minden éjszaka egyforma.

Felcsapod a kartámaszt és kihúzod egy kissé a heverővé változtatott ülést, hogy kinyújtózz végre. Felnézel a fülke mennyezetére. A sárga villanyfény mindig erőszakos. Úgy érzed, hogy oda is belédvilágít, ahol kívülről jött fényre semmi, de semmi szükség nincs.

Egy kattanás. Egy rövid kattanás, és megváltozik a fülke arca.

Halk, lila fény vesz körül és megérzed, hogy hatalmad van a fülke fölött, mert lám, a vonatnak nem parancsolhatsz — fut a maga pályáján, a komoly menetrend parancsaihoz híven —, de a fülkében te uralkodsz.

Jól esik az egyedüllét és az ablak tompa tükre. Még a mozdonyzakatolás és a kerékkattogás is jólesik, mert a lila fény letompítja a zajokat is.

Levedet a cipődet, és végignyúlsz a puha üléseken.

Lehunyorod a szemed.

Elernyeszted izmaidat.

Átengeded magadat ennek a fegyelmetlen ritmusú ringatásnak.

Ilyenkor a másodperc századrésze elég ahhoz, hogy fokozottan megérezd: az eperfához viszonyítva rohan a vonat, hozzád viszonyítva rohannak a sürgőnypóznák, de a vonathoz, az eperfákhoz, a sürgőnypóznákhoz viszonyítva állnak a csillagok.

Hallod, hogy nyílik a fülke ajtaja. Biztos vagy benne, hogy valaki benyitott. Téged néz. Fel szeretnéd nyitni a szemed, de ha egymásra néznének, osztozni kellene a hatalmon a fülke fölött.

Most csukja be maga mögött a fülke ajtaját. Lábujjhegyen jön az ablakig. Ki szeretne nézni az éjszakába. De az éjszaka megbújt az ablaküveg mögött. A jövevény rádnéz, hogy megbizonyosodjon: alszol-e? Te egyetlenesen lélegzel és vigyázol, hogy szemhéjaid is ernyedten kerüljenek szét szemgolyóidon, nehogy egy rakoncátlan reflex eláruljon, hogy csak színleled az alvást. A jövevény elégedetten emeli vissza tekintetét az ablaküvegre. Egy kézmozdulat a haj sejtelmes szökesége felé. A jövevény elégedett, te azonban tudod, hogy a búza-virágkék szemekből már rég kiapadt a fény, mely oly széppé tette a barka-ágas Jegricska-parti tavaszt. És azt is tudod, hogy a hamvas arcbőrön az ibolyaszedés óta sok sok férfiszáj hempergett végig... szinte érzed a lila fényben semmibevesző szarkalábakat szeme sarkában és a nyakán párhuzamos körökben gyűrűző ráncokat.

Míntha rajtakaptad volna a tükörbebáméskodáson, a jövevény hirtelen, de azért óvatosan, nehogy zajt csapjon, leül az ablak mellé. Feszesen ül, mintha fűző szorítaná derekát, térdei szorosan egymás mellett, — bámulják profilodat. Eszedbe jut, ha most bal keziddel kinyúlnál, tenyered egyetlenegy rutinos simogatással csúszhatna végig mindkét térdkalácson.

Nagy robajjal nyílik újra a fülkeajtó, és szemhéjadon át megérzed a sárga fényt. Az ismert kattánást hallod és a sárga fény megtízszereződik. Ki kell nyitnod a szemedet.

Hirtelen balra fordulsz, de csak az üres fülkesarkot látod. Az ajtó felé fordulsz, s az ajtóban megpillantod a kalauzt.

A kalauz óriás. Érzed, ha fújna egyet, csörömpölve röpülne ki az ablaküveg és a mennyezetről az éjszaka felé kalimpáló sárga fény összeütközne az üvegszilánkokon át betóduló kerékkattogással és lezuhanna a sinek mellé a kavicsokra.

Szerencsére a kalauz vigyázva lélegzik, mert ő felel a fülkék alkatrészeiért. Csak az utasokért nem felel. Az utasokért önmaguk felelősek.

Vigyázol, hogy észrevegye rajtad, mennyire, fontosnak tartod megjelenését, de, míg zsebeidben kotorászol, kitartóan a jövevényre gondolsz.

A kalauz úgy tesz, mintha nem venné észre, hogy másra gondolsz, és megalégszik azzal, hogy kötelességtudóan mimeled a neki kijáró tiszteletet. Amikor felényújtod a vonatjegyet, az ajtóból előrehajol, eltakarja a válláival a mennyezet sárga fényét és önnönmaga árnyékában, kislámpával jól megvizsgálja menetjegyed. Tudomásul veszi, melyik állomáson szálltál föl a vonatra, és melyik állomáson kell elhagynod a vonatot. Megfordítja a jegyet, ellenőrzi a bélyegző dátumát és miután teljesen megbizonyosodott róla, hogy nem jogtalanul utazol, egy villámgyors mozdulattal átlukasztja és visszaadja a jegyed.

Te átveszed, azonnal visszadölsz régi helyedre és behunyod a szemed. A kalauz fölegyenesedik, vizsgálódva néz végig a fülkén, mintha újra megakarna győződni róla, hogy valami furcsa valószínűség folytán nem kerülte-e el figyelmét valami potyautas, aztán egy kegyes mozdulattal felnyúl a kapcsolóhoz.

Szemhéjad görcse fölenged, tudod, hogy újra a régi lila fény vesz körül és tudod, hogy ez a robaj, amit most hallasz — ajtócsukódás.

Hogy tűnhetett el a jövevény? Mégsem vagy olyan nagyon fáradt, hogy ne jusson eszedbe: valaki csak benyitott a fülkéd ajtaján, látta, hogy alszol, nem akart háborgatni, újra rádcsukta az ajtót és továbbment a folyosón.

A többi a képzelet játéka volt.

Még jó, hogy a képzelet játszhat, gondolod, s hagyod, hogy halántékkodat leheletfinoman simogassa a jövevény. Annyira még nincs itt, hogy szólj hozzá és ő válaszoljon, hogy visszasimogathasd, de mégis itt van, érzed egy lehetét szemhéjadon.

Akarom, hogy benyisson, gondolod, és egy csöppet sem csodálkozol, hogy halk ajtónyitást és ruhasuhogást hallasz, és hallod, hogy óvatos mozdulat nyomán, szinte hangtalanul becsukódik a fülkeajtó. Lépteket vélsz hallani, egészen fejedig jönnek a léptek, aztán lábujjhegyen vissza az ajtóig. Nem akarom, hogy kimenj, gondolod és hallod, hogy fém csúszik a fémén, behúzza a függönyt.

Lám, gondolod, sikerült átmentenem a játékot az álmomba. Nem mersz mozdulni. Félsz, hogy felébredsz. Egyenletesen lélegzel és figyeled: most veti le a kabátját, most nézi magát az ablakban.

Persze, hogy nem veszi észre a szarkalábakat, gondolod, de még jóformán be sem fejezted a gondolatot, még el sem képzelted, milyenre festhette szőke haját a lila fény, még meg sem érezted inas lábszárait, melyek ott nyúltak fel balválladtól egy arasznyira, még képzeleted le sem rajzolta az alólnézetből arcra vetődő mellek kettős domborulatát, érezted, hogy tenyere karodra csúszik... Érzed, a másodperc ezredrésze alatt megérezed, hogy most vissza kell fojtanod a reflexet és mozdulatlanul kell túrnöd a tenyerét, különben elillan az álom...

Hallod a nevedet. Élő hang kérdezi: „Alszol?” „Alszom” válaszolod, „de ha kinyitom a szemem, felébredek és egyedül maradok.”

„Jó” — hallod a hangját. Fátyolosan cseng, mintha lila fény szűrte volna át és biggyesztett volna hangfogót külön-külön minden szóra — „hagyd csukva a szemed, jobb is, hogy csukva tartod a szemed... Régen utazol?”

„Mindig utazom” — válaszolod halkán, — „és a vonatfülkék minden éjszaka egyformák. Először sárgák, később lilák. Ez most lila. Ugye milyen szép halványlilák? Az ember észre sem veszi a szarkalábakat a szeme sarkában. Tudom, hogy az előbb nézted magadat az ablak tükrében. Mindenki nézi magát az ablak tükrében.”

„Ne beszélj most ráncokról. Ilyenkor nagyon szépre kell gondolni, és ha nem tudod elmondani, mire gondolsz, jobb ha egy szót se szólsz. Érzed a kezem?”

„Érzem” — válaszolod — „valóban érzem a tenyered, itt pihen bal karomon. Emlékszel? Ibolyát szedtünk a Jegricska-parti temetőben. Hosszú, szőke hajfonatod volt és ahogy leguggoltál, hajfonatod ott hancurozott az ibolyák között.”

„Emlékszem”.

„— Rozsdás pléhkrisztus bámult ránk...”

„Emlékszem”.

„Jusson csak eszedbe” — súgod — „mennyit lófráltam utánad. Szent ég, mennyit lófráltam utánad. Még a templomba is azért mentem, hogy téged nézzelek. Emlékszel? Milyen jóízűket cigarettáztunk tarkaabrosszú kocmasztalok mellett?”

„Igen”.

„Annyira szerettelek, hogy az első tiltakozásodra mindig elernyedtek a karjaim. Sajnálom, sohasem öleltelek úgy meg, ahogy másokat.”

„Sose sajnáld!”

„Miért?”

„Mert akkor elveszítettél volna egy végnélküli vágyakozást.”

„Tudod-e mi lett a Jegricskából? Nagy kotrógépek és emelődarus vaskanalak szélesítették szét fűzfabokros partjait. Sárga agyag meztelenkedik most az ibolyák helyén és akiket odatemettek a part közelébe, azoknak csontvázait szétharapdálták a vaskanalak... A vágyakozások végesek.”

„Elveszem a kezem, jó?”

„Nem bánom. Úgy is tudom, hogy itt vagy. Ilyen valószínűleg még sohasem álmodtalak meg.”

Hozzádhajol. Érzed a lélegzetét: forró és szaggatott. Szája itt mozog a füled mellett, és melle, a könnyöködet érinti. Érzed bőrének illatát. Jószagú, asszonyillat.

„Hallasz?”

„Olyannak hallom a hangod, amilyenek álmodozásaimban elképzeltem. Kár, hogy azelőtt sohasem hallottam ilyennek a hangodat. Ibolyaszédéskor egyszer közelhajoltam hozzád: akkor ócska kölniszagod volt, most jó asszony-szagod van!”

„Pimasz, te nem alszol”.

Érzed, hogy fölegyenesedik, hangja elcsuklik és nem tudod az első pillanatban: sír-e vagy nevet. Egyre bizonygatod magadban, hogy ez is az álomhoz tartozik. Mindig hangosabban nevet, vagy sír. Mélyen magad alatt fékek szorulnak a kerekekre, s most már biztos vagy benne, hogy álmodtad az egészet, hogy nem lehet a végtelenségig álmodni. Most már biztos vagy benne, hogy felébredtél.

Hallod, hogy nagy robajjal kivágódik az ajtó. Hirtelen tágranyitod a szemed: az óriáskalauz ott áll az ajtóban. Csípőjéből kis lámpája szemedbe szűr. Odanyúl a kapcsolóhoz és sárga fényesség önti el a fülkét.

Olyasvalamit mond, hogy kelj fel, mert ki kell szállnod. A menetjegyed eddig érvényes.

Az ajtó becsapódik. A kerekcsuklóknak csikorognak. Felugrasz.

Le akarsz hajolni, hogy előhúzd a cipődet, de csak állsz mozdulatlanul, felpuffedt lábaddal, harisnyában a fülke olajos padlóján, tenyeredből kihullik a menetjegy.

Egymás szemébe néztek és végigbízserregnek gerinceden az összes együtt-töltött éjszakák. Haja már megszurkült és vénült az arca is — gondolod —, de a nézése és a teste megmaradt olyannak, mint régen. Itt áll előtted a széles, húsos asszonytest, szemedbe néz, a vetkőző és vetkőztető asszonyi nézés.

„Megnémultál?” — kérdezi halkán.

Te tovább hallgatsz és nézed azt a homlokára szabadult vaskos szürke tincset és nem jut eszedbe egy épkezláb gondolat sem.

„Leszállsz vagy maradsz?”

Jó, hogy kitaposott cipőm van, gondolod.

Lehajolsz.

Kihúzd cipődet a fekhelyed alól.

Szempillantás alatt beléjük huppansz.

Fölegyenesedsz.

„Mennem kell”, mondod, de hangod idegenül cseng önmagad előtt.

A fülkeajtóban még visszafordulsz.

Látod: ott áll a sárga fényben. Szeme búcsúzik tőled.

Megszurkült a szeme is, gondolod, azelőtt meleg barna szeme volt és amikor hívott, sárga fények táncoltak szivárványhártyáin.

Te cipeled a lábaidat? Vagy a lábaid cipelnek téged?

Mögötted maradt a kormos állomás.

Friss neoncsövek gyöngyházfényében lépkedsz.

A tetők és tornyok fölött már világosodik az ég.

Hallod: az állomásról most futnak ki a vonatok.

Tudod: nemsokára kialusznak a neonok és kinyitnak a pékek.